

Protocol Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

Inleiding

Dit document bevat het protocol Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld van het Vox College. De Meldcode helpt professionals met handelen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Onder kindermishandeling verstaan we elke vorm van mishandeling die voor een kind bedreigend of gewelddadig is. Dus niet alleen lichamelijk geweld, maar ook emotionele mishandeling, seksueel misbruik of verwaarlozing vallen eronder.

Aan de hand van 5 stappen wordt bepaald of er een melding gedaan moet worden bij Veilig Thuis (advies- en meldpunt kindermishandeling en huiselijk geweld) en of er voldoende hulp kan worden ingezet. De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers: *Meldnormen*, *Situaties van Onveiligheid* en de *Afwegingsvragen*.

De drie pijlers van de Meldcode

1. Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

- A. In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure (als een leerling of ouder/verzorger zelf melding maakt en/of hulp vraagt voor kindermishandeling en/of geweld).
- B. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- C. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert, om betrokkenen te beschermen tegen (het risico op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

2. Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader (zie bijlage 1) zijn er voorbeelden van situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

A. Acute onveiligheid

Een leerling heeft direct bescherming nodig, is in direct fysiek gevaar of de veiligheid kan de komende dagen niet gegarandeerd worden.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de *afwezigheid* van de meest basale verzorging. Dit gaat

om eten, drinken, kleding en onderdak) maar ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

B. Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

C. Disclosure

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden.

3. Afwegingsvragen

Het *afwegingskader* (zie bijlage 1) bevat de vijf *afwegingsvragen* waarmee beroepskrachten bij de twee beslissingen, die in stap 5 van de meldcode moeten worden genomen, worden ondersteund.

Beroepsgeheim en Meldrecht

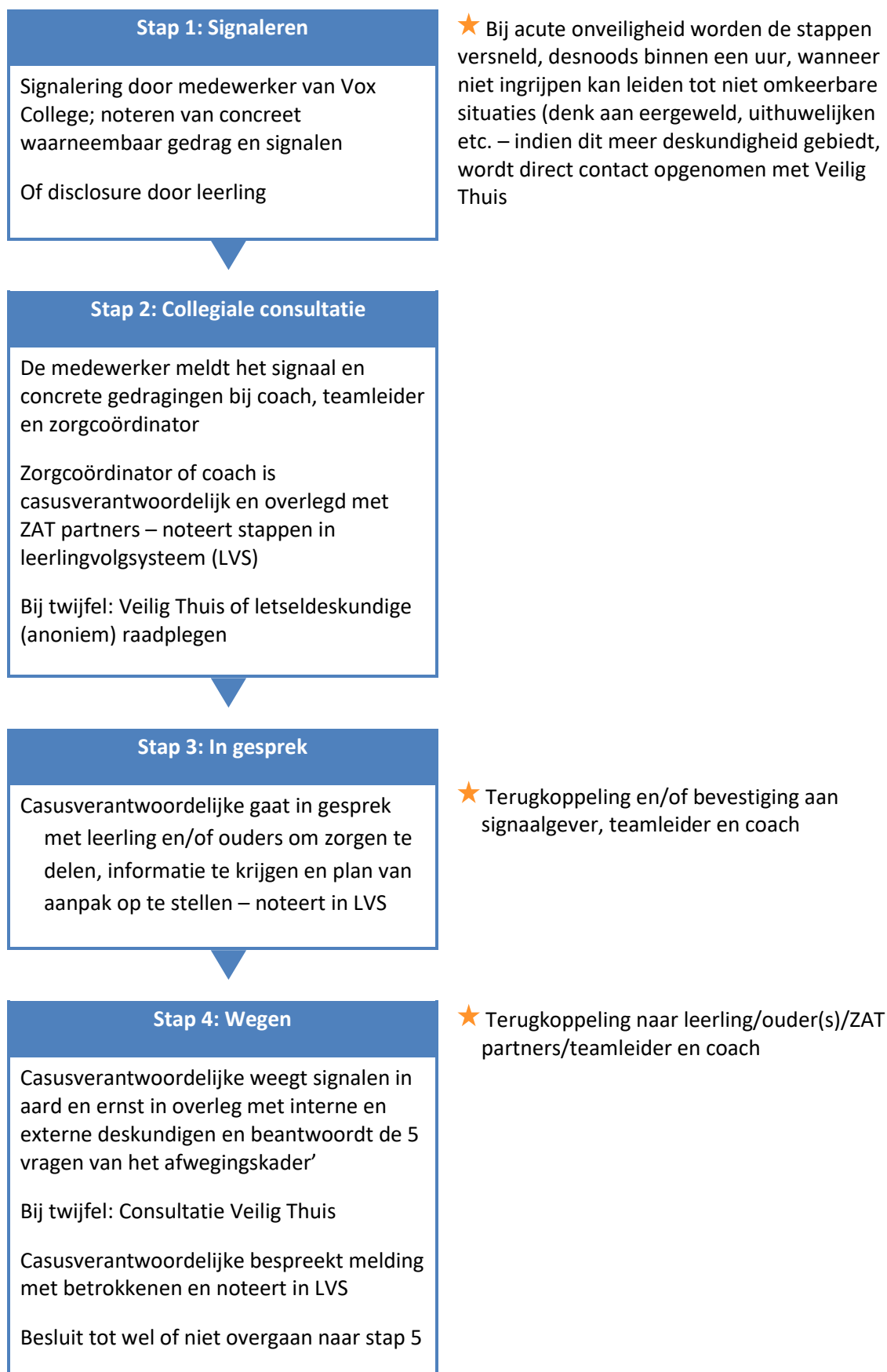
De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een leerling zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

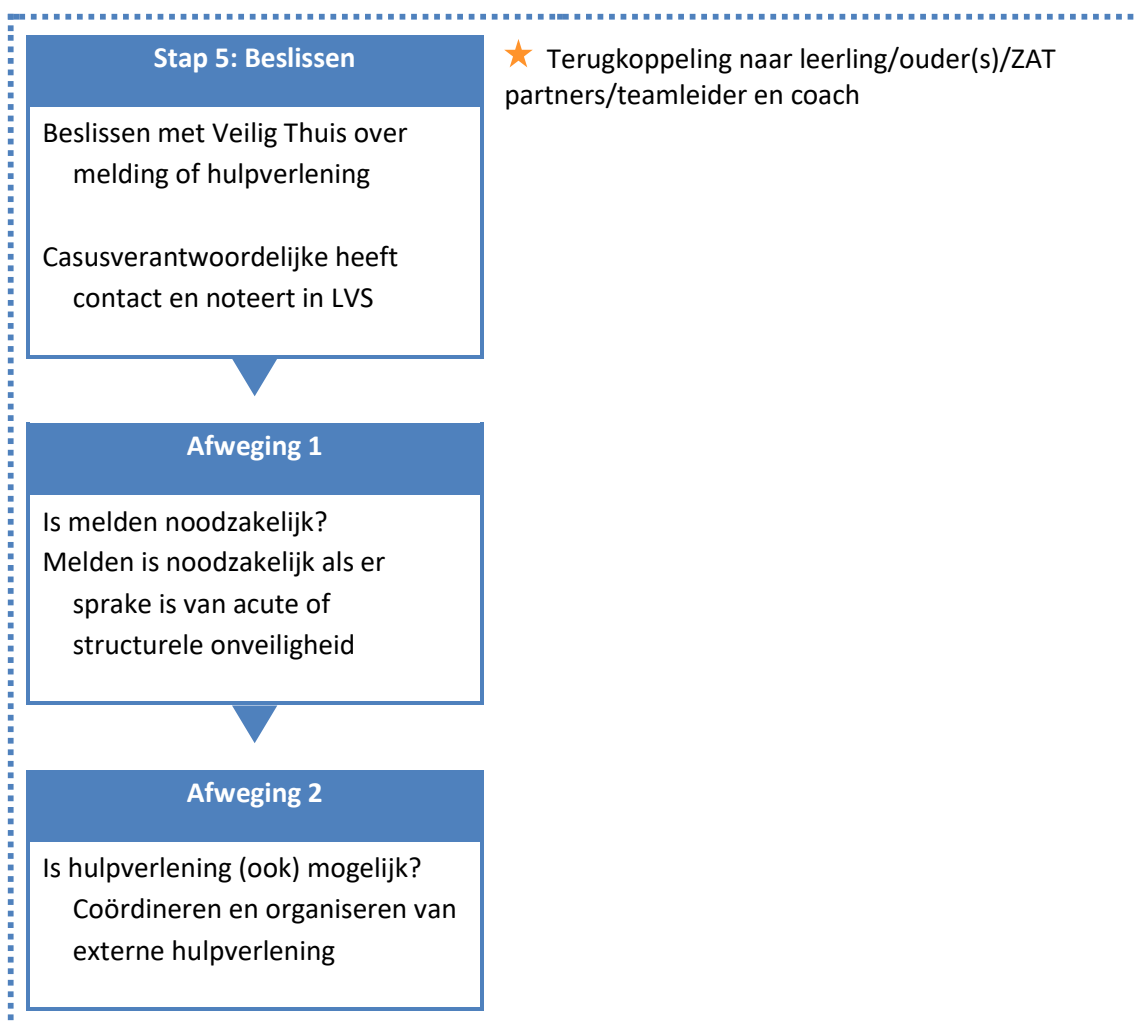
NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat er een besluit wordt genomen, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme gegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. Alle stappen van de meldcode zijn zorgvuldig doorlopen, en de gesprekken met de betrokkene(n) zijn gevoerd.

Tips voor het aangaan van een gesprek met leerlingen zijn te vinden in: *“Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling”* (VWS, 2018).

Stroomschema Meldcode

Toelichting stroomschema

Stap 1: Signaleren

Breng de signalen in kaart. Kijk en luister; noteer feiten en geen vermoedens. Waar en wanneer nam je wel gedrag waar? Hoe kenmerkte zich dit gedrag? Beschrijf concreet gedrag en waarneembare signalen zoals blauwe plekken of striemen. Noteer ook signalen van leerlingen zelf of medeleerlingen. Wees hierin zorgvuldig, feitelijk en objectief.

Stap 2: Collegiale Consultatie

De signalen moeten worden besproken met een deskundige collega. Doe melding van de signalen bij de teamleider en zorgcoördinator. De zorgcoördinator kan dan overleg plegen met de partners uit het Zorg Advies Team (ZAT). In overleg wordt een casusverantwoordelijke aangesteld, dit is in de meeste gevallen de zorgcoördinator. Samen stel je een plan van aanpak op, aan de hand van de meldcode. Bij acute onveiligheid wordt direct anoniem contact opgenomen met Veilig Thuis, er is dan geen toestemming nodig voor het verstrekken van gegevens.

Stap 3: In gesprek

Casusverantwoordelijke gaat in gesprek met leerling en ouder(s)/verzorger(s). Signalen, zorgen en informatie wordt gedeeld en er wordt gevraagd of deze zorgen herkent worden. Er wordt getracht medewerking te krijgen voor het inzetten van hulpverlening (niet bij crisisgevallen).

Stap 4: Afwegingsfase

De zorgcoördinator bespreekt de uitkomst van het gesprek met ouders met de coach, teamleider en andere interne betrokkenen. De aard en de ernst van de signalen worden gewogen en er wordt gezamenlijk een beslissing gemaakt of en welke hulpverlening ingezet kan worden. Indien nodig consulteert de zorgcoördinator opnieuw met Veilig Thuis. Er wordt na dit overleg altijd een terugkoppeling naar leerling en ouders gedaan, met de gemaakt beslissing en een plan van aanpak.

Stap 5: Beslissen

De uiteindelijke beslissing om over te gaan tot een melding bij Veilig Thuis wordt gedaan door de casusverantwoordelijke. Er wordt middels de 5 afwegingsvragen (zie volgende hoofdstuk) een keuze gemaakt tussen:

- Geen actie (als bijvoorbeeld blijkt dat signalen duidelijk ongegrond zijn)
- Inzetten externe hulpverlening
- Melding Veilig Thuis
- Melding Veilig Thuis + direct inzetten van externe hulpverlening

De casusverantwoordelijke draagt zorg voor de melding en coördineert bovenstaand proces middels handelingsgericht werken. Er vindt steeds op de juiste manier terugkoppeling plaats naar alle betrokkenen.

Bijlage 1: De vijf afwegingsvragen

	<p>1 <i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i></p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier.</p> <p>Ja: Ga verder met afweging 2.</p>
<p>Meldnorm 1</p>	<p>2 <i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i></p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3.</p> <p>Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
	<p>3 <i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis.</p> <p>Ja: Ga verder met afweging 4.</p>
<p>Meldnormen 2 en 3</p>	<p>4 <i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis.</p> <p>Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p>
	<p>5 <i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?</i></p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.</p> <p>Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>

Documenteren

Elke stap die binnen de meldcode wordt genomen, moet genoteerd worden in het leerlingvolgsysteem. De casusverantwoordelijke, in de meeste gevallen de zorgcoördinator, is hiervoor verantwoordelijk. Er wordt niet meer informatie genoteerd dan strikt noodzakelijk en het formulier kan alleen ingezien worden door coach, zorgcoördinator en teamleider.

Participatie van de leerling

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen. Op Vox College betrekken we dan ook altijd de leerling bij het proces volgens onderstaande voorwaarden.

1. Casusverantwoordelijke, coach en teamleider hebben een open, niet veroordelende en betrokken houding;
2. Er wordt in eerste instantie geluisterd naar de vragen en de visie van de leerling;
3. Bij gesprekken met ouders mogen leerlingen (als ze dit willen) altijd aanwezig zijn;
4. De casusverantwoordelijke koppelt bij iedere stap in het proces terug naar leerling wie wat doet en waarom, welke besluiten worden genomen en wat Veilig Thuis als advies heeft gegeven;
5. De leerling wordt door de zorgcoördinator geïnformeerd over het recht van veilig opgroeien en het recht om mee te denken, een eigen mening te geven en recht op klacht en verzet;
6. De zorgcoördinator neemt de leerling mee in mogelijke oplossingen en besluitvorming.
7. In het geval van disclosure worden de vervolgstappen direct met de leerling besproken;
8. Na overdracht en/of melding wordt door coach, teamleider en zorgcoördinator steun geboden aan de leerling. Leerling kan eventueel ook terecht bij vertrouwenspersoon. De casusverantwoordelijke houdt het contact over de vervolgstappen.

Bijlage 2: Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.

Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> - Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft - (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe - Poging tot verwurging - Wapengebruik - Geweld tijdens de zwangerschap - (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar - Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking) - Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel - Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrek of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt - Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn - Acute onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs - Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling - Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene - Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken - Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt
-------------	---

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers

Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> - Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden - Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken - Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. - Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld - Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden - Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties
-------------	---

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval; zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.
Voorbeelden	Elke situatie waarin een leerling zelf om hulp vraagt omtrent kindermishandeling en/of huiselijk geweld